

Beslut om utvidgning och ändring av naturreservatet Valje i Sölvesborgs kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken att naturreservatet *Valje*, inrättat av Länsstyrelsen 1991-03-22, dnr 231-3428-89, ska ha den utökade geografiska omfattning som framgår av bifogad karta, bilaga 1.

Länsstyrelsen beslutar vidare, med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken om nytt syfte och nya föreskrifter m.m. för naturreservatet Valje i enlighet med vad som anges under rubrikerna *Syftet med naturreservatet* (sid 2) och *Reservatsföreskrifter* (sid 7). Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsens beslut från år 1991 om bildande av naturreservatet *Valje* med dnr 231-3428-89 upphör att gälla, när detta beslut vinner laga kraft.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Naturreservatet Valje
Kommun	Blekinge
Distrikt (socken)	Sölvesborg
Lägesbeskrivning	Cirka 2 kilometer väster om Sölvesborgs kyrka, gräns i norr 400 meter söder om väg E22, i väster gränsande till Skåne län.
Centrumkoordinater	X: 471661 Y: 6211138 (SWEREF 99 TM)
Kartblad Index 5 km	Ekonomiska kartan 3E3e Valje (3434)
Sjökort	Sjöfartsverket kustkort 74, Skärgårdskort 742
Huvudsaklig objektkategori (VIC Natur)	K, Kust och skärgård
Natura 2000-område	Valje (SE0410062) och Vällholmen (SE0410044) ingår
Naturgeografisk region	7. Skånes sediment- och horstområde
Maringeografisk region	Södra Östersjön https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA38065803
Vattenförekomst	Valjeviken (VISS MS_CD-kod WA96783403)
Kulturlandskapsregion	Sydsvenska odlingsbygderna

Fastigheter	Del av Valje 1:1, 3:1 och 1:38. Utvidgning: Sölvesborg 5:30 och Vållholmen 1:1, del av Sölvesborg 3:2, 3:5 och 3:6, del av Valjeviken 3.
Markägarkategori(er)	Kommunen, kyrkan, privata
Rättigheter	Officialservitut för väg, järnväg, gångväg. Ledningsrätt för VA, starkström, tele
Nyttjanderätter	Arrendeavtal, bete, jakt, friluftsanordningar
Andra gällande bestämmelser	Detaljplan 93, Sölvesborg: natur. Fredningsområde för fisk. Fågelskydd. Fågeldirektivet SPA Vållholmen. Utökat strandskydd 300 meter. Hastighetsbegränsning 5 knop för maskindrivet fartyg 1/5–30/9 i norra och östra Valjeviken. (10 FS 2019:7, Länsstyrelsens i Blekinge län föreskrifter om sjötrafiken inom vissa vattenområden i Blekinge län; beslutade den 13 maj 2019).
Areal	Totalt 275,5 hektar, (91 ha +184,5 ha utvidgning) varav 76 hektar land, (43 ha +18,5 ha utvidgning) och 214 hektar vatten (48 ha +166 ha utvidgning)
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen Blekinge

Syftet med naturreservatet

Enligt beslut från 1991:

”Syftet med reservatet skall vara dels att skydda och vårda de stora botaniska, zoologiska, ekologiska och kulturhistoriska värden som finns i området samtidigt som dess skönhetsvärden bevaras, dels att trygga befolkningens tillgång till ett för friluftslivet värdefullt område.”

I samband med utvidgningen av naturreservatet har länsstyrelsen funnit det lämpligt att modernisera syftets formulering. Den nya formuleringen täcker väl in det tidigare syftets innebörd.

Nytt syfte med naturreservatet Valje:

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald genom att skydda, vårda, bevara, vidareutveckla, bitvis återställa och vid behov restaurera värdefulla terrestra naturmiljöer, såsom ädellövskogar, öppna havsstrandängar, silikatgräsmarker, trädklädd betesmark, buskbärande och öppen betesmark.

Syftet är också att långsiktigt bevara biologisk mångfald genom att skydda, vårda, vidareutveckla och vid behov restaurera marina preciserade bevarandevärden enligt ramverket för marint områdesskydd, såsom vikar och sund, rev, blottade sand- och lerbottnar, ängar av kransalger samt ålgräs och andra kärleväxter, frilevande blåstång, platser med raggsträse, stora perenna brunalger och rekryteringsområden för kustlevande rovfisk, samt häckningsplatser för ejder, östersjösilltrut och gråtrut samt övervintringsområden för salskrake. Främmande arter, som kan hota områdets naturvärden, ska inte förekomma. Områdets ekosystem, naturmiljöer och Natura 2000-naturtyper ska bevaras i gynnsamt tillstånd och hysa värdefulla strukturer, funktioner och livsmiljöer för Natura 2000-arter och andra skyddsvärda arter knutna till

ovanstående naturmiljöer. Öarna ska fungera som viktiga häckningsplatser för fåglar. Naturreservatet ska bidra till att skapa förutsättningar för marina arter att förflytta sig och spridas längs grunda kustområden samt mellan Sissebäck och det närliggande kustområdet. Naturreservatet ska även bidra till att upprätthålla ett nationellt ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt nätverk av marina skyddade områden. Syftet är även att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer, tillgodose allmänhetens möjligheter till friluftsliv, samt erbjuda allmänheten möjligheter till ett rörligt friluftsliv i ett lättillgängligt och besöksvärt område med en attraktiv kust- och skärgårdsmiljö med stora skönhetsvärden, samt inbjuda till rika natur- och kulturmiljöupplevelser.

Syftet ska uppnås genom att naturreservatet sköts på sätt som gynnar dess natur- och friluftslivsvärden. Riktade skötselåtgärder vidtas i terrestra miljöer, såsom punktinsatser i träd- och buskskikt i skogsmark och trädbevuxen hagmark, röjning av igenväxnings-vegetation och skapande av sandblottor i öppen gräsmark. Betesmarker hävdas med naturvårdsinriktad betesdrift. Marina miljöer utvecklas i huvudsak fritt. Restaurering utförs vid behov, exempelvis för att gynna ålgräsängar och annan undervattensvegetation. Hav och stränder präglas av naturliga processer såsom landhöjning och havsnivåhöjning. Marint skräp städas i största möjliga mån bort i havsmiljöer och på stränder. Områdets marina preciserade bevarandevärden och andra värdefulla naturvärden skyddas mot ny exploatering och annan fysisk påverkan. Inom hela naturreservatet bekämpas vid behov invasiva arter, liksom andra arter, som kan hota naturreservatets natur-värden, på lämpligt sätt.

Naturreservatets syfte ska även uppnås genom att bevara och vidareutveckla områdets attraktivitet och tillgänglighet för rekreation och friluftsliv. Åtgärder vidtas också för att informera besökare om områdets naturvärden och kulturhistoriska värden. Åtgärder i området får inte missgynna de höga naturvärden och prioriterade bevarandevärden som finns i naturreservatet. Naturvärdena är i huvudsak överordnande friluftslivsvärdena.

Skälen för beslutet och motivering

Valje och Valjeviken är ett område med höga naturvärden i såväl terrestra som marina miljöer, främst kopplade till skog och trädklädda hagmarker med grova gamla ädellövträd av ek, bok, ask, lind och lönn, till hävdade gräsmarker och strandängar, till öar som är viktiga häckningsplatser för fåglar samt till grunda vegetationsklädda havsbottnar som är värdefulla lek- och rekryteringsmiljöer för fisk, såsom gädda, abborre och sill.

Områdets ädellövskogar med *näringsrik bokskog* (9130) och *nordlig ädellövskog* (9020), hagmarker med *trädklädd betesmark* (9070) samt gräsmarker med *silikatgräsmarker* (6270) och *strandängar vid Östersjön* (1630) är prioriterade terrestra naturtyper, liksom de marina områdena i viken som är av typen *vikar och sund* (1160), *blottade sand- och lerbottnar* (1140) och *rev* (1170).

I ädellövskogarna och de trädklädda hagmarkerna finns prioriterade strukturer och funktioner som trädkontinuitet, varierande åldersstrukturer, grova ädellövträd, senvuxna och gamla ädellövträd, hålträd och rik förekomst av både stående och liggande död ved. Gräsmarker och våtmarker har betespåverkan och strandmiljöer

har även påverkan av vattenståndsväxlingar. Arterna tungticka, gulvit blekspik, savlundlav, bokarv, läderbagge, månhornsbagge och sydpipistrell är prioriterade, liksom livsmiljöerna för andra typiska arter knutna till naturreservatets prioriterade terrestra naturtyper. Prioriterade är även de arter som ingår i EU:s fågeldirektiv; vitkindad gås, salskrake, skärfläcka, kentsk tärna, silvertärna och småtärna.

I de marina miljöernas grunda mjuk- och hårdbottnar samt skär finns prioriterade strukturer såsom hållkar, rev, tät- och rik undervattensvegetation samt rekryteringsområden för många fiskarter. *Grunda havsvikar i södra Östersjön* klassas av HELCOM som en hotad (sårbar) biotop. Dessutom är ett flertal av de arter som förekommer i grunda vikar nationellt rödlistade, såsom raggsträfsse (nära hotad), och exploateringstrycket är ofta högt vid dessa områden. Även *rev* är en rödlistad (sårbar) biotop enligt HELCOM som i dagsläget inte uppnår gynnsam bevarandestatus. Variationen av arter och biotoper som förekommer på *rev* är större än på någon annan naturtyp i Europa med miljöer som ofta karakteriseras av en zonerings av mångformiga bentiska livsmiljöer med växt- och djursamhällen. Både *rev* och grunda havsvikar utgör viktiga häckningsområden för fågel.

Konkreta (nu pågående) hot mot naturreservatets prioriterade bevarandevärden i terrestra miljöer, som kan påverkas inom ramen för naturreservatets föreskrifter och skötsel, är utebliven eller otillräcklig förnygring av ek, bok och andra ädellövträd. Brist på döda träd och döende ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier är ett hot. Fler konkreta hot är igenväxning i ekdominerade miljöer med ljus- och värmekrävande arter samt igenväxning av betade och på annat sätt hävdade marker, med värdefull hävdgynnad flora och fauna. Ökad ansamling av ilandfluten tång eller andra alger kan leda till övergödning och utarmning av floran. Havsnivåhöjningen kan ses som ett konkret hot mot naturvärdena, då exempelvis strandängsmiljöer på sikt hamnar permanent under vatten, små skär försvinner och öar delas upp i fler, mindre öar. Olika typer av sjöfart och båtliv orsakar lokal störning i grunda bottnar och hos marina organismer. Förekomst av invasiva främmande arter, såsom strandkotula och vresros, kan påverka artsammansättningen negativt och är ett konkret hot. Invasiva arter konkurrerar ut naturlig växtlighet, förändrar markens kemi och kan även ge upphov till erosion i strandkanter. Åtgärder eller verksamheter som grävning, schaktning, flytt av jordmassor och slåtter innebär risk för spridning av invasiva främmande arter. Det är nödvändigt med kunskap om arternas förekomst och utbredning i området. Åtgärder ska vidtas och försiktighet iakttas för att hindra spridning. Ett konkret hot för häckande fåglar är upphörande betesdrift, vilket bland annat leder dels till att kortbetade strandängar och silikatgräsmarker växer igen. Även bete vid fel tidpunkt kan störa häckningar av vissa fågelarter. Det finns risk att betesdjur trampar sönder bon och skadar fåglar. I reservatets marina miljöer är konkreta hot jakt och predation eller konkurrens från främmande arter.

Potentiella hot eller faktorer som inte regleras via föreskrifter och skötsel eller Natura 2000, eller som inte är aktuella i dagsläget, är i terrestra miljöer: ädellövskogsbruk, bortplockande av död ved (till exempel för att elda med på områdets grillplatser), tillskottsutfodring av betesdjur (som kan ge en gödslingseffekt i markerna), avmaskning av betesdjuren under eller strax före betessläpp (med avmaskningsmedel som kan vara skadligt för områdets insektsfauna), spridning av invasiva främmande arter samt spridning och angrepp av *Phytophthora*-arter (algsvampar) som angriper framför allt

bok. Ett annat hot är konkurrens från gran, sykomorlönner eller andra för området främmande trädslag. Till potentiella hot räknas extremväder såsom långvarig torka (torkan 2018 kan komma att betraktas som ett "normalår" år 2100, vid RCP 8,5). Vissa arter kommer att missgynnas, andra gynnas. Brandrisken kommer att öka. Det kan bli svårare att ha djur på bete när det blir torrare. Vegetationsperiodens längd kommer att öka, vilket även det missgynnar vissa arter och gynnar andra. Det ökar också behovet av röjning. Ökad medeltemperatur är ett potentiellt hot, för naturvärdena som är beroende av vintervila. och risken för skadeangrepp och spridning av invasiva arter ökar. Fågellivet berörs av klimatförändringarna längsmed de flyttstråk och boplatser de använder under hela sin livscykel.

I områdets marina miljöer är potentiella hot lokala utsläpp av näringsämnen, olja eller andra förorenande ämnen, ökad sjöfart, båttrafik och friluftsliv/besöksstryck, muddring eller annan exploatering i närområdet eller tillrinnande vattendrag, intensifierat fiske och predation av skarv. Invasiva främmande arter, såsom svartmunnad smörbult, kan påverka artsammansättningen och hela ekosystemet. I havet kan man inte bortse från den storskaliga hotbilden som påverkar hela Östersjöns bevarandestatus som exempelvis övergödning, syrebrist, klimatförändringar, havsförsurning, marint skräp och miljögifter för att nämna några.

I naturreservatet finns två områden som ingår i EU:s ekologiska nätverk Natura 2000 enligt Art- och habitatdirektivet, *SE0410062 Valje* (sedan år 1997) och *SE0410044 Vällholmen* (sedan år 1996). Ön Vällholmen omfattas av Djurskyddsområde (fågelskydd) som sträcker sig 50 meter ut i vattnet med beträdnadsförbud under perioden 1 april – 15 juli. Reservatet är beläget inom område av riksintresse enligt 3 kap 6 § miljöbalken för såväl naturvård (NK2.Valjeviken-Sölvesborgsviken) som friluftsliv (FK1. Valjeviken-Ryssberget-Halen-Raslången). En del av reservatet berör ett riksintresse Högexploaterad kust. Reservatet har ett tätortsnära läge och är ett populärt, lättillgängligt och välbesökt område.

Naturreservatet bidrar till att uppfylla miljömålen *Levande skogar, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö* och *Ett rikt växt- och djurliv*. Naturreservatet bidrar även till att uppfylla friluftsmålen *Skyddade områden som resurs för friluftslivet, Tillgång till natur för friluftsliv, Attraktiv tätortsnära natur* och *Friluftsliv för god folkhälsa*. Vidare bidrar naturreservatet till de globala målen inom Agenda 2030, främst mål 14: Hav och marina resurser.

Naturreservatet stärker den gröna infrastrukturen (nätverket av ekologiskt viktiga naturtyper), främst med avseende på skog, naturbetesmarker och vegetationsklädda mjukbottnar. Nätverket bidrar till att bevara biologisk mångfald samtidigt som tillgången till ekosystemtjänster tryggas, vilket i sin tur genererar bättre hälsa och välbefinnande i samhället. Exempel på områdets ekosystemtjänster är:

- Produktion av mat såsom svamp, skaldjur och fisk.
- Frisk och varierad betesmark, som en resurs i ett föränderligt klimat.
- Genetiska resurser hos viltlevande arter i området, såsom träd, vilt, fåglar och fisk.
- Reglering av mikroklimat genom bevarande av träd och undervattensvegetation, liksom bindning av koldioxid, vilket minskar påverkan på klimatet.

- Fröspridning och pollinering utförd av vilda djur, till exempel fåglar och insekter.
- Attraktiva och vackra friluftsmiljöer för vandring, svampplockning, kanot/kajak/segling/båt med flera vattensporter, fiske och fågelskådning.
- Tillhandahållande av livsmiljöer för populationer av arter för olika funktioner under alla stadier av individernas livscykel.
- Lek-, rekryterings- och födosöksområde för kommersiella fiskarter och andra marina organismer.
- Vattenrening som till exempel utspädning, filtrering och remineralisering genomförd av mikroorganismer, växter och djur.
- Stabilisering av bottensediment, dämning av vågor och strömmar genom ängar av kärlväxter.

Reservatsbeslutet från år 1991 är delvis föråldrat och bristfälligt. Det är därför lämpligt att i samband med utvidgningen ändra beslutet för hela naturreservatet, och samtidigt komplettera skötselplanen så att den även omfattar de utvidgade delarna av reservatet.

Genom detta beslut ges goda förutsättningar att ta ett helhetsgrepp över området för att bevara, vidareutveckla, vårda och lyfta fram Valjes biologiska, ekologiska och kulturhistoriska bevarandevärden samt dess värden för det rörliga friluftslivet.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att bevara, vidareutveckla och vårda och bitvis återställa biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer utvidgas naturreservatet i enlighet med bifogad karta (se bilaga 1). Av samma skäl moderniseras syftet och föreskrifterna för reservatet.

Reservatsföreskrifter

Med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken föreskriver länsstyrelsen följande:

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark och vattenområde inom reservatet

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning, till exempel brygga, båthamn, kaj, vindkraftverk, mast, antenn, utöver vad som med länsstyrelsens tillstånd anges (se punkt A14 och A15),
2. vidta åtgärder som förändrar områdets topografi, hydrologi eller bottenmiljö- och substrat som till exempel att anlägga väg, spränga, gräva, schakta, dränera, utfylla, tippa, muddra, valla in eller anordna upplag, utöver vad som med länsstyrelsens tillstånd anges (se punkt A15),
3. dra fram ledning i luft och mark eller lägga ner kablar och ledning på havsbotten,
4. avvattna mark och att leda bort yt- och grundvatten genom grävning, dämning eller sprängning, utöver vad som med länsstyrelsens tillstånd (se punkt A16),
5. plöja, harva eller bedriva åkerbruk,
6. bedriva verksamhet med redskap som förändrar eller skadar det marina växt- och djurlivet,

7. röja, gallra, avverka, flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande,
8. ta sten, sand, grus, torv eller andra jordarter, eller bedriva mineralutvinning,
9. tillföra växtnäringssämne (exempelvis handelsgödsel, stallgödsel, slam eller annat organiskt avfall), jordförbättringsmedel eller kalk,
10. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
11. använda parasitbekämpningsmedel till betesdjur, i form som är skadlig för insekter när den utsöndras med spillningen,
12. utfodra vilda djur eller använda åtel,
13. bedriva fiskodling eller annat vattenbruk med motsvarande påverkan,

Vidare är det inom naturreservatet förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

14. uppföra byggnad eller annan anläggning för naturvårdens, betesdriftens eller friluftslivets behov,
15. anlägga ny brygga på Prästholmen, i första hand till för ökad tillgänglighet för Valjeviken rehabiliteringscenters verksamhet,
16. rensa i befintliga diken,
17. tillskottsutfodra betesdjur. Det är tillåtet att utan särskilt tillstånd lägga ut mindre mängder grovfoder under maximalt en vecka i samband med vår- betessläpp och höstinstallning, under förutsättning att den placeras på lämplig plats ut naturvärdessynpunkt,
18. hålla djur i betesfällorna under perioden 1 december – 31 mars,
19. uppföra stängsel eller annan hägnad,
20. plantera eller så träd, buskar eller andra växter.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter som ingår i reservatet

Ägare till och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktigas att tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet (se även bilaga 2). Angivna åtgärder avser hela reservatet där inget annat anges:

1. Utmärkning av reservatet och att informationstavlor om reservatet och intressanta/värdefulla objekt sätts upp och underhålls,
2. nyanläggning, upprustning och underhåll av parkeringsplatser, vägar, vandringsleder/stigar, cykelvägar, stängselgenom-/övergångar, rastplatser, grillplatser och andra liknande anläggningar eller anordningar för friluftslivet,
3. nyanläggning och underhåll av brygga på Prästholmen, i första hand till för ökad tillgänglighet för Valjeviken rehabiliteringscenters verksamhet,
4. uppföra byggnad eller annan anläggning, eller anordna upplag högst en månad, för naturvårdens eller betesdriftens, samt i samband med uppförande av byggnad gräva, schakta, dränera, utfylla eller tippa,
5. årlig betesdrift,
6. stängsel och stängselunderhåll samt åtgärder för betesdriftens behov,
7. utglesning, röjning, gallring, punktavverkning, plantering och restaurering i busk- och trädvegetation,
8. slåtterhävd och röjning av igenväxningsvegetation i öppen gräsmark,
9. vassröjning längs stränder,
10. rensning av dike,
11. bevarande och vid behov tillförsel av död ved i såväl land- som vattenmiljöer,

12. avverkning av träd, för att avvärja fara för allmänheten eller skador på anläggningar och anordningar eller motverka allvarlig olägenhet för intilliggande fastigheter,
13. bekämpning av invasiva eller i övrigt främmande arter, samt inventering och övervakning av dessa arter. Bekämpning kan exempelvis omfatta upp- eller nedgrävning samt täckning med markduk eller liknande. Gäller förekomster såväl på land som i vatten,
14. städning av ilandflutet skräp längs kusten samt längsmed öarnas stränder.
15. undersökning och dokumentation av djur- och växtliv, vegetation samt av mark- och vattenförhållanden i inventerings-, uppföljnings- eller miljöövervakningssyfte.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i reservatet

Det är förbjudet att inom reservatet:

1. skada mark eller havsbottnar, förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning,
2. skada stenmurar, odlingsrösen eller andra kulturhistoriska lämningar,
3. otillbörligt störa djurlivet,
4. fånga eller insamla växter, svampar eller djur på sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs,
5. skada levande eller döda, stående eller liggande träd och buskar, eller vegetation i övrigt, bortföra eller elda död ved,
6. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar, stubbar, bark, grenar eller ris,
7. plocka mossor, lavar eller vedlevande svampar, annat än vad som rimligen behövs för artbestämning. Bär, matsvamp och blommor får dock plockas för eget behov, under förutsättning att de inte är fridlysta,
8. gräva upp eller dra upp växter,
9. plantera, så eller sprida växter, djur, svampar eller andra organismer,
10. medföra hund som inte är kopplad eller annat lösgående sällskapsdjur i betesmarken (se bilaga 2), under betessäsong annat än vid vallning av boskap eller vid jakt, eller till öarna medföra hund, katt eller annat rovdjur som inte är kopplat,
11. framföra motorfordon, rida eller cykla annat än på vägar upplåtna för ändamålet inom reservatet,
12. ställa upp husvagn/husbil eller liknande för övernattning,
13. tälta eller slå läger utom på ön Prästholmen där det är tillåtet att slå läger två nätter,
14. ankra på annan plats än vid befintlig förtöjningsboj, brygga, pir, eller motsvarande anläggning,
15. förtöja eller lägga upp båt eller annan vattenfarkost mer än två dygn, annat än vid befintliga privata båtplatser.
16. göra upp eld eller använda grillar eller liknande annat än på särskilt iordningställd grillplats. Användning av friluftskök tillåtet,
17. tomgångsköra motor eller använda motordrivet laddningsaggregat,
18. framföra vattenskoter annat än i eller till och från allmän farled,

Vidare är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

19. utföra undersökningar som omfattar provtagning, markering, fällfångst, installation av utrustning eller någon form av åverkan på växt- eller djurliv,
20. nyttja området för tävling, övning, evenemang eller annan organiserad verksamhet som kan verka störande på naturen eller på allmänhetens friluftsliv,
21. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt, snitsel, inskrift eller därmed jämförlig anordning, annat än tillfälligt (högst en vecka) i samband med jakt eller i samband med organiserad friluftsverksamhet.

Föreskrifter under A och C skall inte utgöra hinder för:

- förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken i detta beslut (se punkt B ovan),
- provtagningar och undersökningar enligt fastställda kontrollprogram,
- normalt underhåll, skötsel och kontroll av vägar, leder, stigar eller andra anläggningar och friluftsanordningar,
- underhåll och reparationer av befintliga ledningsnät och andra anläggningar enligt gällande servitut och nyttjanderätter,
- rättighetshavare att utföra normalt underhåll av befintlig väg eller järnväg med tillhörande anläggningar i direkt anslutning till väg- eller järnvägsområdet i enlighet med nyttjanderätt som är gällande vid detta besluts ikraftträdande,
- innehavare av särskild rätt till jakt att jaga de djur som reservatsföreskrifterna medger och som ingår i jakträtten, samt utföra de transporter och skötselåtgärder som krävs för jaktutövandet. Vid körning i terräng ska särskild försiktighet iakttas för att undvika skador på mark och vegetation,
- innehavare av särskild rätt till fastigheter eller nyttjanderättshavare att utföra de transporter som krävs för nyttjandet. Vid körning i terräng ska särskild försiktighet iakttas för att undvika skador på mark och vegetation,
- ägare eller nyttjanderättsinnehavare till de tre fritidshus som är belägna inom reservatet att utöva den rätt som tillkommer dem enligt gällande nyttjanderätts- eller andra förekommande avtal,
- plockning av bär, matsvamp och blommor för eget behov, dock ej fridlysta arter,
- drift och underhåll av utrustning eller anordning för sjösäkerhet.

Uppllysningar

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att detta beslut har vunnit laga kraft. I annat fall går rätten till ersättning eller inlösen förlorad.

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för reservatet är bland annat:

- 7 kap. 28 a-b §§ miljöbalken med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område,

- artskyddsförordningen (2007:845), gällande till exempel insamling av vissa arter,
- strandskyddsbestämmelserna enligt 7 kap 15 § miljöbalken,
- bestämmelser om vattenverksamhet i 11 kap miljöbalken. Tillstånd eller anmälan krävs normalt för åtgärder inom ett vattenområde. Vattenområde definieras här som ett område som täcks av vatten vid högsta förutsägbara vattenstånd,
- bestämmelser om markavvattning. Markavvattning kräver alltid dispens (förbud gäller i hela Blekinge) och tillstånd enligt 11 kap 13–14 §§ miljöbalken,
- föreskrifterna i kulturmiljölagen (1988:950),
- biotopskyddsområde enligt 7 kap. 11 § miljöbalken, gällande lätt igenkännbara områden av ett visst slag i landet, som alléer, källor med omgivande våtmarker i jordbruksmark, odlingsrösen i jordbruksmark, pilevallar, småvatten och våtmarker i jordbruksmark, stenmurar i jordbruksmark samt åkerholmar,
- terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- jaktförordningen (1987:905) om jakt inom området. De tider som gäller för jakt på vilt av olika slag anges i bilaga 1 till denna förordning (allmänna jakttider). I 16-19 §§ jaktförordningen regleras även nyttjandet av hund vid jakt och eftersök,
- lagen om tillsyn över hundar och katter (2007:1150), rörande skyldigheten att hundar ska hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt.
- sjötrafikförordningen (1986:300) och sjötrafikföreskrifter för vattenfarkoster,
- Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS) med regler för fiske m.m.
- Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:96) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg.

Om en begäran om elanslutning görs får utökningar av elnätet tillståndsprövas, då vissa kraftledningsbolag har anslutningsplikt till den som begär en elanslutning.

Beskrivning av området

Naturresevatet Valje ligger strax väster om Sölvesborg och omfattar landskapet kring Valje herrgård, samt den blekingska delen av den angränsande havsviken Valjeviken inklusive öarna Prästholmen och Vällholmen samt ett stort antal småskär (bilaga 2). Gränsen mot Skåne går ungefär mitt i viken. Reservatet delas av järnvägen öster om herrgården och avgränsas i nordost av gamla riksvägen. Med sitt tätortsnära läge är reservatet populärt, lättillgängligt och välbesökt område. Framför allt Valje halvö är välbesökt med sina stigar längs havet och med möjligheter att rasta och grilla. Valjeviken är flitigt använd av såväl besökare som av båtburna närboende, samt deltagare vid Valjevikens rehabiliteringscenter och i Sölvesborgs segelsällskap. Planer finns på att anlägga en ny brygga på Prästholmen. Det är i första hand med tanke på tillgängligheten för deltagare vid Valjevikens rehabiliteringscenter. Bryggan kommer även att vara till stor användning för båtturen allmänheten och ha betydelse för friluftslivet.

Berggrunden utgörs av krita/kalksten, främst överlagrad av sandig-moig morän och sandjordar på landdelarna. Markerna inom reservatet ligger på fastlandet i en sydvästslutning som når upp till 20 meter över havet. De två större öarna har högsta höjd 7

respektive 3 meter över havet. Havsbottnens jordarter består av morän, lera, sand och grus. Vattenområdet utgörs mestadels av grunda bottnar med endast ett par meters djup och större delen av viken är grundare än 6 meter. Norr om Prästholmen och Vällholmen finns dock en ränna som är mellan 6–8 meter och ett väldigt litet område nordväst om Vällholmen har det största djupet som sträcker sig ner till drygt 9 meter. Den marina miljön domineras av grunda mjukbottnar med en artrik vegetation som är viktiga för fiskarnas reproduktion.

Naturreseptatet Valje är idag del av ett ur naturvårdssynpunkt mycket värdefullt ädellövsdominerat kustbygdslandskap. Själva halvön och de angränsande markerna söder om herrgården utgörs av trädbevuxna hagmarker och strandängar som betas. Halvön har en lång historia som inägomark och "engelsk park" till Valje herrgård. Kulturlandskapets långa historia har bidragit till att här idag finns en rik och värdefull flora och fauna. I vissa delar har det bedrivits slätter, men idag betas hela halvön. Inom området finns historiska spår och lämningar ända från stenåldern och framåt. Huvuddelen av skogsmarken har lång kontinuitet som bokskog, åtminstone från 1700-talet, liksom dagens betesmarker har lång hävdkontinuitet. Under 1700-talet var de sistnämnda åker och äng, delvis trädbevuxna. En gård har funnits på platsen åtminstone sedan medeltiden, då den tillhörde ärkebiskopen i Lund. Den nuvarande herrgården uppfördes på 1700-talet och har därefter genomgått förändringar genom åren.

Trädskiktet i hagmarken domineras av grova ekar, med inslag av andra ädellövträd som lönn, lind, bok och de rödlistade arterna alm och ask. I söder samt öster om järnvägen växer bokskog, bitvis med ett stort inslag av andra ädellövträd. I anslutning till gården ligger några åkrar och kultiverade betesmarker, en parkering samt en allé kantad av grova ädellövträd. Området med dess grova hagmarksträd, öppna gräsmarker och bokdominerade ädellövskogar skapar mycket goda förutsättningar för en rik flora och fauna. Mer än 600 skyddsvärda träd av framför allt ek, bok, ask, lind och lönn har inventerats i området. Inom ramen för EU-projektet LIFE Bridging the Gap (BTG) genomförs under åren 2016–2022 åtgärder inom naturreseptatet med syfte att gynna ekar och arter knutna till ekmiljöer.

Vid inventering 2014 av epifytiska lavar och mossor i bokskogen hittades rikligt med signalarten glansfläck och flera fynd gjordes av bokvårtlav och stiftklotterlav (båda rödlistade). Läderbagge samt spår efter dessa har de senaste 20 åren rapporterats i flera gamla ekar, särskilt ute på halvön. Arten är rödlistad och listad i EU:s art- och habitatdirektiv (Annex 2). I sandiga delar av betesmarkerna finns också en skyddsvärd dyngbaggefauna knuten till kodynga.

Marina inventeringar och modelleringar (Marmoni) visar att Valjeviken har höga naturvärden, med många marina preciserade bevarandevärden, som bör skyddas. De höga naturvärdena dokumenterades i samband med att fiskrekrytering och vegetation undersöktes årligen i viken mellan 2010–2022. Även ett nätprovfiske utfördes i hela viken 2015. Resultaten från inventeringarna visar att det finns artrika och täta vegetationsbottnar. Bland annat har den rödlistade (nära hotad), och för Östersjön endemiska, kransalgsarten raggsträfs påträffats. Inventeringarna visar på att det finns goda lek- och uppväxtområden för många fiskarter. Enligt nätprovfisket är Valjeviken ett gynnsamt område för kustlevande rovfiskar, som gädda och abborre, då det finns god tillgång på bytesfisk.

De utvidgade delarna, som utgör cirka 184 hektar av naturreservatets totala areal på 275 hektar, består av ett havsområde i Valjeviken inklusive öarna Vällholmen och Prästholmen samt ett stort antal småskär. Ett mindre område på fastlandet med medelåldersädellövskog ingår också. De större öarna är låga och består av silikatgräsmark och strandängar. Vällholmen är fågelskyddsområde och utgör en av västra Blekinges viktigaste häckningsplatser för en rad kustfåglar. Förekommande arter som ingår i EU:s fågeldirektiv är vitkindad gås, salskrake, skärfläcka, kentsk tärna, silvertärna och småtärna. Vattnet kring ön nyttjas som övervintringsplatser för stora mängder dykänder vintertid. Vällholmen har även en rik hävdgynnad flora med många typiska arter. Ön har också en stor förekomst av den invasiva främmande arten strandkotula. Prästholmen har tidigare under lång tid varit beteshävdad, men sedan hävden upphört har igenväxning skett med högorter, buskar och träd. Efter röjning och återupptaget bete förväntas ön kunna återfå en rik hävdgynnad flora.

Sissebäcken, som kommer från Siesjö, rinner ut i Valjeviken innersta del. Länsgränsen följer ungefär bäckens lopp. Sisseäckens utlopp i havet ingår i utvidgningen av naturreservatet Valje. Området kring mynningen är grunt och bevuxet med vass. Valjeviken är till stor del omgiven av land vilket gör att den marina miljön är väl skyddad från vind- och vågexponering. Bottenssubstratet i norra delen av viken består till största delen av en mjukbotten som utgörs främst av finsediment och lera med inslag av sand. Det södra området har mer inslag av hårbotten då bottenssubstratet runt öarna domineras av block och klippor. Undervattensmiljön uppvisar grunda artrika vegetationstäta mjukbottnar som domineras av borstnate samt har betydande inslag av ålgräs, blåstång, hårsärv och natingar. Den rika vegetationen skapar utmärkta förutsättningar för ett rikt marint djurliv. Valjeviken är i sin helhet ett viktigt reproduktions- och uppväxtområde för fisk, samtidigt som den innehåller hotade arter och biotoper. En sådan biotop är de ålgräsängar som förekommer i viken. Den rödlistade kransalgen raggsträse är påträffad strax öster om Vällholmen.

Konsekvensutredning

Enligt 4 § förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en myndighet innan den beslutar om föreskrifter bland annat utreda föreskrifternas kostnadsmissiga och andra konsekvenser i den omfattning som behövs i det enskilda fallet och dokumentera utredningen i en konsekvensutredning. Enligt 5 § samma förordning får myndigheten göra ett undantag från regeln om den bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning.

De föreskrifter som omfattas av bestämmelserna i 4 § förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning är de föreskrifter som är normföreskrifter, vilket när det gäller naturreservat är ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken (de så kallade C-föreskrifterna i reservatsbeslutet). Enligt 5 § samma förordning får myndigheten göra undantag från kravet på konsekvensutredning om myndigheten bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning. Ett sådant skäl är att kostnadsmissiga och andra konsekvenser av föreskrifterna för allmänheten eller i övrigt är så små att det inte behövs.

De beslutade ordningsföreskrifterna för naturreservatet Valje utgörs av bestämmelser som tydliggör allemansrätten och i någon mån begränsar denna. Föreskrifterna innebär

vissa begränsningar, bland annat vid anordnandet av tävling, övning, evenemang eller annan organiserad verksamhet som kan verka störande på naturen eller på allmänhetens friluftsliv. Länsstyrelsen bedömer att föreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet. Konsekvenserna för allmänheten eller i övrigt bedöms vara så små att en särskild konsekvensutredning enligt nämnda förordning inte behöver upprättas.

Beslutets förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser

Naturreservatet berör område av riksintresse för naturvård (Valjeviken-Sölvesborgsviken NK2) och friluftsliv (Valjeviken-Ryssberget-Halen-Raslängen FK1). Naturreservatet berör även områden av riksintresse för Natura 2000 habitatdirektivet enligt 4 kap. miljöbalken och riksintresse för Högexploaterad kust. Länsstyrelsen bedömer att ett skydd av området är förenligt med nämnda riksintressen.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Delar av området är sedan tidigare skyddat som naturreservat, med föreskrifter som inskränker ägarens rätt att nyttja berörda delar. Det tidigare skyddade området har stora natur- och friluftsvärden, och omfattas av Natura 2000. Det sistnämnda innebär att Sverige har ett ansvar gentemot EU att genomföra ett fullgott skydd. I utvidgningen ingår ytterligare ett Natura 2000-område. Utvidgningen av reservatet utgör ett viktigt komplement till det äldre naturreservatet, och ökar möjligheterna att långsiktigt bevara hela områdets natur- och friluftslivsvärden. Naturreservatet tillhör därmed en kategori av områden som har hög prioritet i arbetet med att skydda värdefull natur. Länsstyrelsen bedömer att de allmänna intressena gällande områdets höga natur- och friluftsvärden överväger den enskildes rätt till viss användning som kan påverka området negativt. Vid avvägning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska uppnås.

Fastställelse av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen skötselplanen för utvidgningen av naturreservatet.

Förvaltning

Länsstyrelsen Blekinge är förvaltare av naturreservatet. Förvaltningen ska ske med insyn, delaktighet och i dialog med markägare, arrendatorer och andra berörda.

Ärendets beredning

Fiskrekrytering och vegetation undersöktes årligen i Valjeviken mellan åren 2010–2022. Även ett nätprovfiske utfördes i hela viken 2015. Marina inventeringar och modelleringar (Marmoni) visar att Valjeviken har höga naturvärden, med många marina preciserade bevarandevärden, som bör skyddas. Det visade sig lämpligt att utvidga det befintliga naturreservatet Valje med större delen av vikens marina område på Blekingesidan. Där ingår öarna Prästholmen och Vällholmen, varav den senare är med i EU:s ekologiska nätverk Natura 2000 enligt Art- och habitatdirektivet, *SE0410044 Vällholmen* samt omfattas av fågelskydd.

Länsstyrelsen har uppmärksammat att det i samband med utvidgningen av naturreservatet behövs modernisering av syftets formulering samt förnyande av föreskrifterna för hela naturreservatet. Arbetet med utvidgningen har skett i dialog med Sölvesborgs kommun och andra markägare. Avtal om intrångsersättning har gjorts med Lunds Stifts Prästlönetillgångar och Sölvesborgs kommun. Myndighetssamråd har skett med Naturvårdsverket och Havs- och Vattenmyndigheten.

Bilagor:

1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Karta med föreskriftsområden m.m.
3. Skötselplan med tillhörande bilagor

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

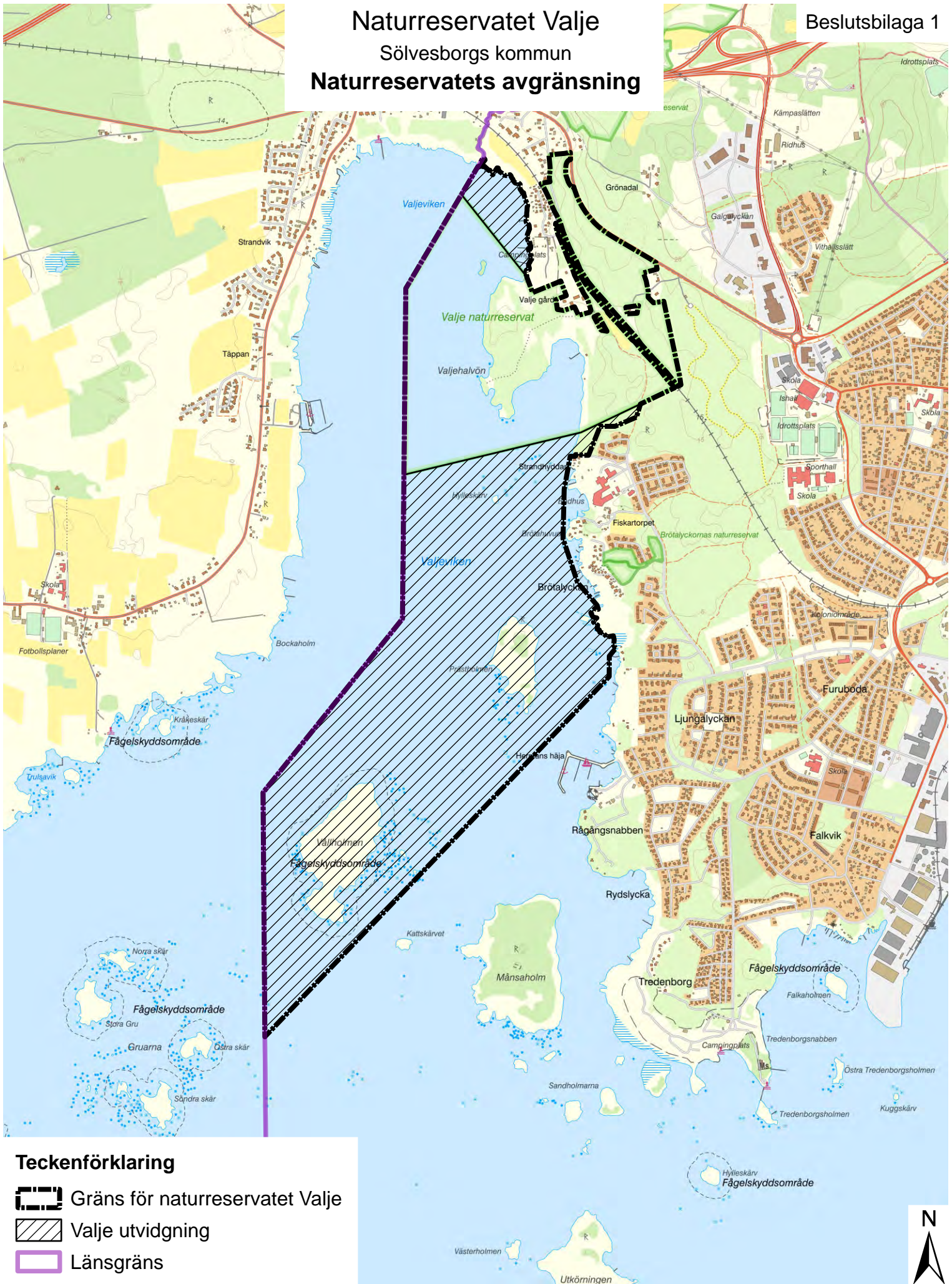
Information om hur länsstyrelsen hanterar personuppgifter hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Naturreseptatet Valje

Sölvesborgs kommun

Naturreseptatets avgränsning

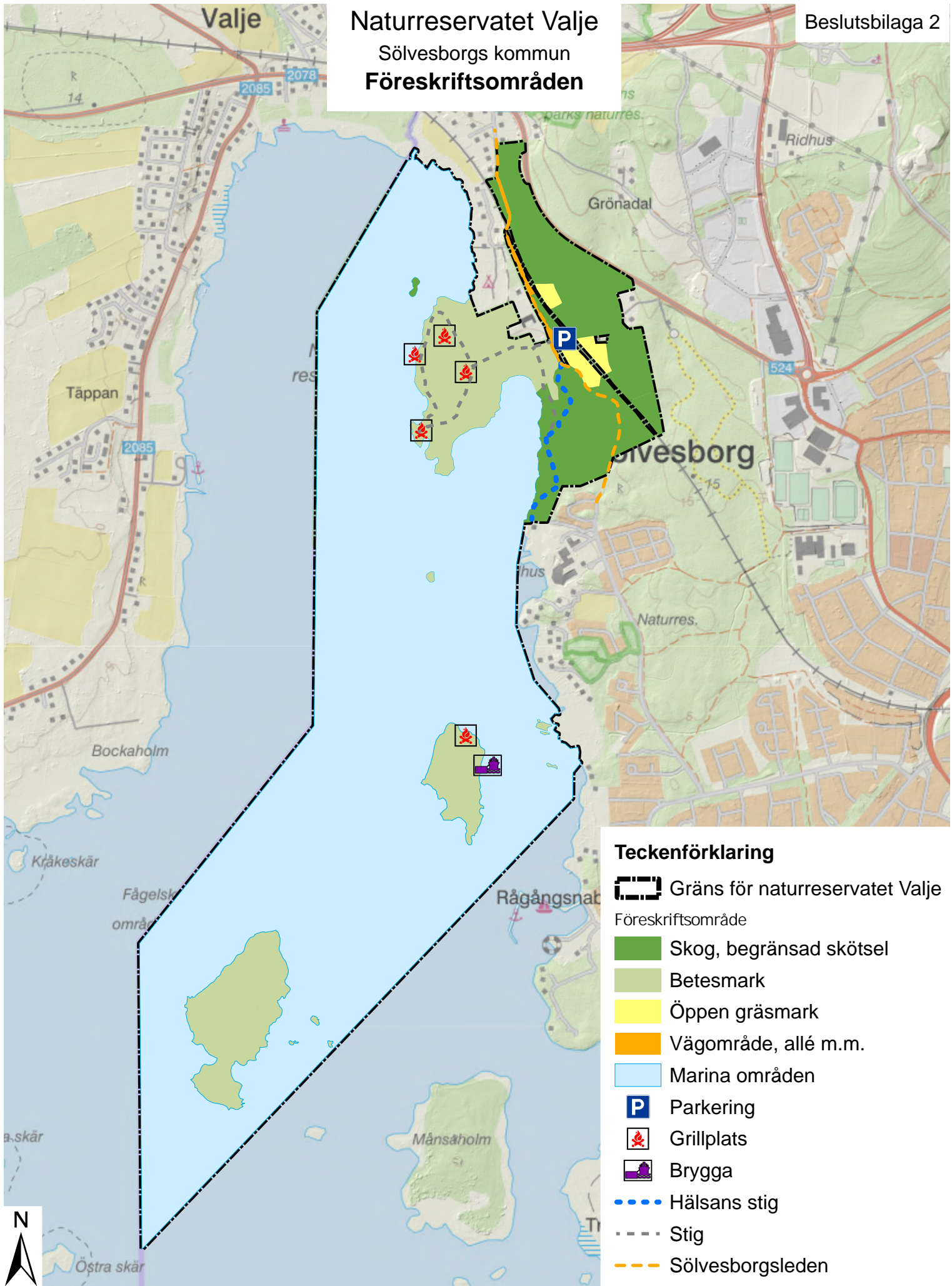
Beslutsbilaga 1

Teckenförklaring

- Gräns för naturreseptatet Valje
- Valje utvidgning
- Länsgräns

Teckenförklaring

Gräns för naturreseptat Valje

Föreskriftsområde

Skog, begränsad skötsel

Betesmark

Öppen gräsmark

Vägområde, allé m.m.

Marina områden

Parkering

Grillplats

Brygga

Hälsans stig

Stig

Sölvesborgsleden